

De multimediale journalist

Persclubs in Vlaanderen

Jos Vranckx blikt terug op 37 jaar *Gazet van Antwerpen*

Tonny Verhaeghe van *Het Nieuwsblad* over *Het Volk*

En Gelijke Kansen Vlaanderen en VVJ lanceren www.expertendatabank.be

BELGIE-BELGIQUE

PB

8900 IEPER I

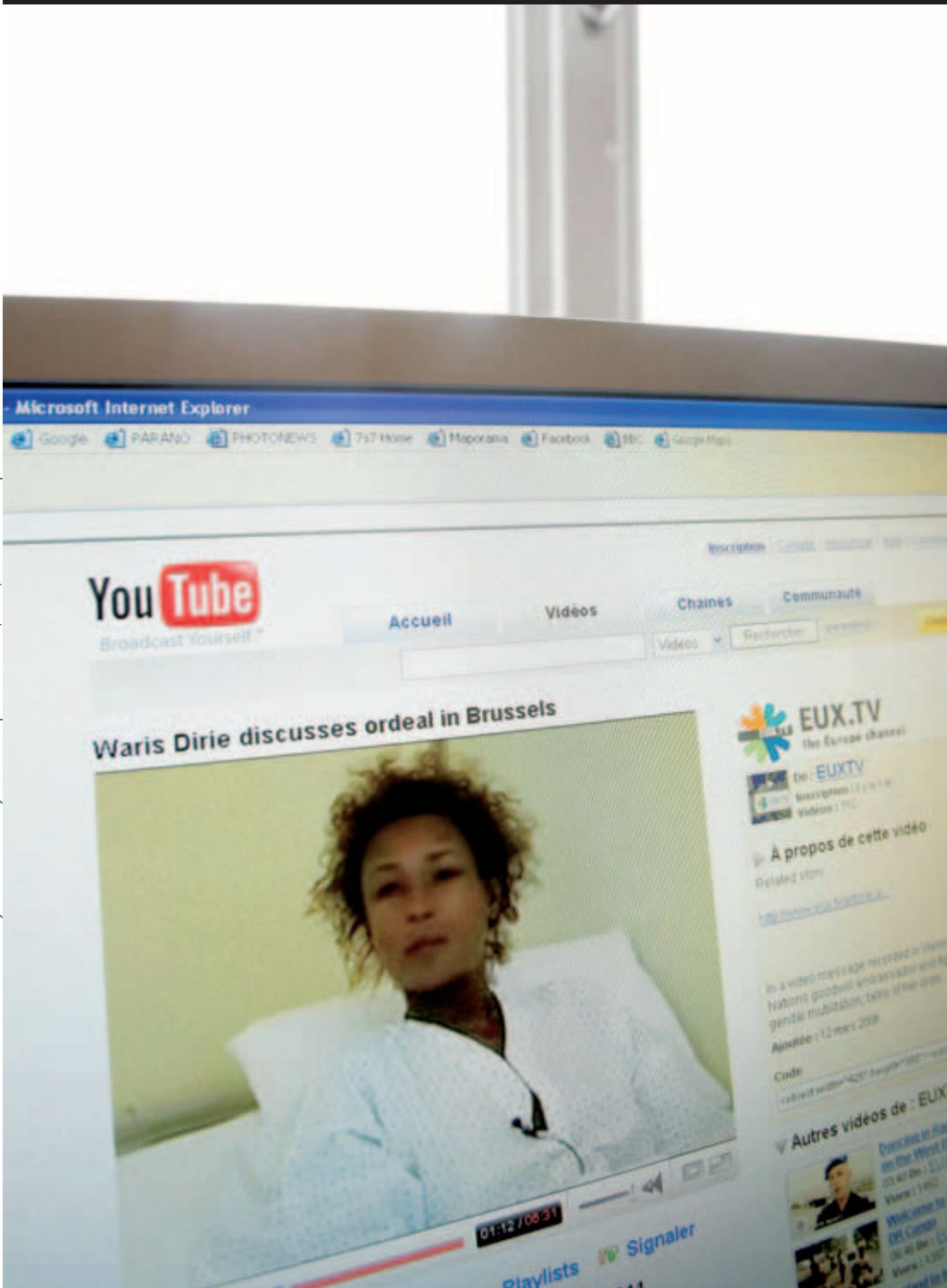
3/8/36

afgiftekantoor Ieper

De Journalist

m a g a z i n e v a n d e V V J

21 maart 2008 - nummer 112 - Verschijnt maandelijks - v.u. pol deltour, IPC, résidence palace blok C - wetstraat 155 - 1040 Brussel



maart
2008

INHOUD

UIT DE VVJ

Bijzondere experten 3

ACTUEEL

De multimediale journalist: vaststellingen en uitdagingen 4-5

Senaat buigt zich over fiscaal statuut auteursrechten 6

SCHEEF BEKEKEN

6

MENSEN ACHTER HET NIEUWS

Aleksandr Silich: een Wit-Rus loopt stage op Linkeroever 7

Jos Vranckx blikt terug op 37 jaar *Gazet van Antwerpen* 10-11

REPORTAGES

Lokale perskringen in Vlaanderen 8-9

De journalist doorheen de filmgeschiedenis 12-13

SERVICE

Boek *Het journalistiek bronnengeheim* onthuld 5

Oproep aan de JAM-leden: doe uw aangifte voor 31 maart 9

Vraag & antwoord 14

Handboek voor de freelance journalist 14

Doe mee aan de VVOJ-persprijs voor onderzoeksjournalistiek 15

Gelijke Kansen en VVJ lanceren www.expertendatabank.be 20

RAAD VOOR DE JOURNALISTIEK

Familie Dupont c/ *Het Laatste Nieuws* 16

Ludo Pyis c/ Marc Ernst 17

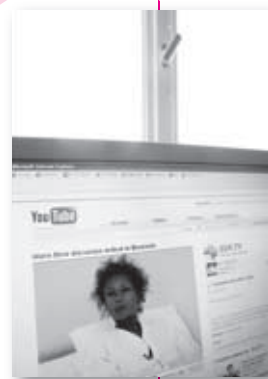
DE DEADLINE VOORBIJ

Tonny Verhaeghe over *Het Volk*: alles komt terug 18

ONDER EMBARGO

19

NIEUWS OP YOUTUBE
YouTube is niet langer alleen maar die lollige website waarop amateurcinéasten filmpjes van de slippartij van hun pekinees of hun eigen val van de keukentafel posten. Ook als heus nieuwsmiddeel rukt het op. Zo verscheen op YouTube een filmpje waarin (ex-)VN-ambassadeurice Waris Dirie vertelt over haar opmerkelijke wedervaringen in Brussel begin maart. Even voordien boorde niemand minder dan Yves Leterme hetzelfde YouTube kanaal aan voor een mededeling aan het Belgische volk. Leuk toch, als je zoveel mensen kunt bereiken zonder te worden onderbroken door van die lastige vragen van vervelende journalisten. (pd)
(Foto Christophe Licoppe/PhotoNews)



De Journalist *Uit de VVJ*

MAGAZINE VAN DE
VLAAMSE VERENIGING VAN
JOURNALISTEN (VVJ)

COÖRDINATIE

Pol DELTOUR
pol.deltour@journalist.be

VASTE MEDEWERKERS

Jan BACKX
BELGA
Ivan DECLERCQ
Marleen SLUYDTS
Johan VAN CUTSEM
Luc VANHEERENTALS
Mark VLAEMINCK
PHOTO NEWS
ZAK

REDACTIESECRETARIAAT

Résidence Palace
Blok C - Lokaal 2232
Wetstraat 155 - 1040 Brussel
Tel. 02/235.22.70
Fax 02/235.22.72
info@journalist.be
www.journalist.be

ABONNEMENTEN

Lisbeth MOONS
Zie adres hierboven
lisbeth.moons@journalist.be

RECLAMEREGIE

Lisbeth MOONS
Zie adres hierboven
lisbeth.moons@journalist.be

LAYOUT EN DRUK

Drukkerij Deman NV
Nijverheidslaan 5
8970 Poperinge
Tel. 057/33 67 21
Fax 057/33 40 18



BIJZONDERE EXPERTEN

Gelijke kansen voor iedereen, het blijft een behartigenswaardig ideaal. Hoe vaak schrijven we niet lange artikelen of maken we grote reportages over de ongelijke behandeling van mensen in onze maatschappij? De discriminatie van vrouwen, allochtonen, gehandicapten ook. En toch is er iets dat wringt, want als we onze berichtgeving overschouwen moeten we al snel toegeven dat het toch vooral gezonde blanke mannen zijn die aan bod komen. Alsof zij zoveel meer 'expert' zouden zijn in deze of gene materie.

Voor journalisten die buiten dat klassieke kader willen treden, staat er nu een bijzondere Expertendatabank ter beschikking. Ze omvat een duizendtal deskundigen uit groepen die traditioneel maar weinig aan bod komen in de media: vrouwen, allochtonen en personen met een functioneringsbeperking. De Expertendatabank is een initiatief van de Vlaamse overheid in het kader van haar gelijkheidsbeleid. Alleen journalisten en programmamakers kunnen de databank gebruiken. Ze biedt hen een extra hulpmiddel om deskundigen te vinden in een brede waaier van materies, van kernenergie tot harttransplantatie.

De VVJ heeft het project van meet af aan ondersteund en begeleid. Zo is ze nauw betrokken bij de opbouw van de databank om de gebruiksvriendelijkheid ervan te bevorderen. Voor de VVJ ligt het project helemaal in het verlengde van de inventaris van allochtone woordvoerders die de AVBB medio de jaren negentig opmaakte. En wie herinnert zich niet het nog vroegere project *Zeg niet te gauw er is geen vrouw?*...

De Raad van Bestuur van de VVJ heeft intussen uitgebreid van gedachten gewisseld over hoe we de leden meer bij de werking van de vereniging kunnen betrekken. Binnenkort lanceren we op de website een rondvraag, waarmee we een duidelijker zicht willen krijgen op de noden en verlangens van iedereen. Ook plannen we een maandelijkse elektronische nieuwsbrief aan alle leden. Nog een idee: de organisatie van een evenement dat los van alle vergaderingen de gelegenheid biedt om mekaar eens te ontmoeten. We houden u op de hoogte.

Het mag ons niet doen vergeten dat we nog wel enkele katten te geselen hebben. Zo blijkt her en der dat de werkdruk in de journalistiek een steeds accuter probleem vormt. In die mate dat de Gentse Arteveldehogeschool die werkdruk bij journalisten diepgaand wil onderzoeken. Het is een thema dat ons allen aanbelangt en dat we dit jaar hoog op de agenda willen plaatsen. Om dan voldoende druk te kunnen uitoefenen op de redacties om een menselijker werkritme te hanteren. Individueel is het vaak moeilijk om daaraan te beginnen. In groep en met goede argumenten, staan we zoveel sterker.

Marc Van de Looverbosch



Foto: Johan Van Cutsem

MULTIMEDIAJOURNALIST STAAT VOOR BELANGRIJKE UITDAGINGEN

Pol Deltour

Bij krantenuitgever Corelio is zopas nog een tv-studiootje in gebruik genomen dat de journalisten ter plekke toelaat filmpjes op te nemen voor op de krantensite. Omroepjournalisten vallen intussen steeds meer op radio en tv tegelijk te horen en zien, terwijl ze ook nog eens te lezen vallen in een blog op de site. De Vlaamse multimediajournalist is in volle wording, zo blijkt eveneens uit experimenten bij Concentra en Roularta. De uitdagingen voor de journalistenstiel zijn velerlei.

De digitale revolutie trekt diepe sporen door de media. Printmedia, omroepen en internet nemen almaar meer elkaars technieken en formats over. Kranten- en omroepsites, net zoals weblogs, webtv en webradio, zijn de resultaten. Media profileren zich dan ook almaar minder als krant of omroep, maar meer en meer als 'nieuwsmerk'.

Die convergentie heeft ook fundamentele gevolgen voor de werking van redacties. Daar worden journalisten met de dag meer verondersteld om multimediaal te denken en te handelen. Van schrijvende journalisten bijvoorbeeld wordt nu ook verwacht dat ze gsm-gewijs of met heuse camera beelden maken – zowel foto's als bewegend beeld. Videoreporters of camjo's (camerajournalisten) worden verondersteld bij hun beelden steeds betere teksten af te leveren. En allemaal krijgen ze te horen dat ze behalve dat materiaal bijeengaren, het ook nog eens behoorlijk moeten kunnen verwerken, monteren, broadcasten en produceren tot een aanvaardbaar eindresultaat dat lineair door het publiek kan worden geconsumeerd.

Tegen die evolutie op zich is overigens niets in te brengen. *Technology is not to blame*. Wel integendeel, de nieuwe digitale technologie leidt zonder twijfel tot meer en betere mogelijkheden om aan journalistiek te doen. Maar dat betere journalistiek het onmiddellijke resultaat is, is daarmee niet gezegd. De nieuwe mogelijkheden worden immers niet steeds behoorlijk op de redacties ingevoerd. Zo wordt er gesleuteld aan journalistieke werkprocessen en verantwoordelijkheden, maar zonder dat dit gepaard gaat met de gepaste vorming, arbeidstijdregeling of financiële compensaties.

De mediaverantwoordelijken handelen daarbij overigens niet eens noodzakelijk te kwader trouw. Velen zijn ook maar danig verrast door de ontwikkelingen. Anderen daarentegen beseffen maar al te goed welke problemen zich aandienen, maar gaan daar vanuit een eng commercieel perspectief met een wijde boog omheen. Het verantwoordt telkens dat over de (r)evolutie van vandaag grondig van gedachten wordt gewisseld met alle betrokkenen. Ja, internet is een zegen, maar dat mag niet ten koste van de journalistiek gaan. In elke mediahuis moeten veranderingen dan ook grondig worden doorgepraat met de VVJ-mandatarissen en vakbondsvertegenwoordigers op de redactie. Wat volgt, is een modellogboekje dat kan dienen voor deze gesprekken.

1. Werkgelegenheid en werkzekerheid

Op het eerste gezicht lijkt het erop dat 'nieuwe media' ook nieuwe werkgelegenheid voor journalisten creëren. Enkele me-

diahuizen hebben inderdaad vers bloed binnengehaald om de website te coördineren dan wel te stofferen. Maar elders worden bestaande mensen met de nieuwe taken belast, zonder bijkomende aanwervingen. Dat verhoogt onvermijdelijk de werkdruk op de redactie (zie verder).

Zodat een jaar geleden noteerden we uit de mond van een Vlaamse hoofdredacteur: *"Eigenlijk, met de revolutionaire ontwikkelingen die we meemaken, zouden we alle journalisten op onze redactie collectief moeten kunnen ontslaan om met een compleet nieuwe ploeg, die thuis is in de nieuwste technologieën, door te starten."* Tegenover die natte droom van (mogelijk meer) mediaverantwoordelijken, staat het alternatief van een adequate bijscholing voor het aanwezige personeel. De enige sociale optie is dat alle journalisten maximale mogelijkheden krijgen om zich de nieuwe technologieën eigen te maken. Daar wordt op vele redactievloeren wel degelijk in geïnvesteerd, maar nog altijd niet genoeg.

2. Iedereen multimediajournalist?

Is de toekomst aan de *orkestaapjes* – journalisten die tegelijk laptop, fotocamera, filmcamera en geluidsmicrofoon kunnen bedienen? De uitdrukking is van Dirk Volckaerts, vertrekkend hoofdredacteur bij *Brussel Deze Week* en drijvende kracht achter een crossmediaal platform met *tvbrussel*, *FM Brussel* en *brusselnieuws.be*. Zelf weerlegt Volckaerts dat de journalistiek van morgen behoefte heeft aan dergelijke orkestaapjes. "In normale nieuwssituaties zullen tekstjournalisten, fotografen, cameramensen en radioreporters naast elkaar blijven werken, en dat is vanuit het perspectief van de kwaliteit goed ook", weet hij. "Alleen voor *breaking news* of buitenlandse reportages kan men eraan denken een multimediajournalist in te schakelen. Maar daarbuiten hebben de nieuwsmidia fundamenteel behoefte aan talentvolle journalisten met een solide vakkennis, een ijzersterke deon-



DUIDELIJKHEID OVER FISCAAL STATUUT VAN AUTEURSRECHTEN OP KOMST

Astrid Hanssens
Juriste JAM

Tot op vandaag heerst er nog steeds grote onduidelijkheid over de fiscale kwalificatie van inkomsten uit auteursrechten en naburige rechten. Onzekerheid troef dus voor de journalisten bij het invullen van hun jaarlijkse belastingaangifte. Afhankelijk van de interpretatie van de belastingcontroleur kunnen deze inkomsten op drie verschillende manieren worden aangegeven: als beroepsinkomsten, als diverse inkomsten of als roerende inkomsten.

Dat aan deze juridische onzekerheid een einde dient te komen, staat vast. Drie wetsvoorstellen liggen op tafel: één van senator Monfils, één van senator Dallemagne en één van de senatoren Vienne en Martens. Op 20 februari werden deze wetsvoorstellen geanalyseerd en van de nodige commentaren voorzien tijdens een zitting in de commissie Financiën en Economische Aangelegenheden van de Senaat.

De auteursverenigingen, waaronder de Journalisten Auteursmaatschappij (JAM), streven naar een algemene regeling voor alle inkomsten uit auteursrechten, naburige rechten en de wettelijke licenties (reprografie, leenrecht, thuiskopie, digitale onderwijsuitzondering).

In het wetsvoorstel van senator Monfils worden deze inkomsten als diverse inkomsten gekwalificeerd en, ongeacht hun omvang, belast met een aanslagvoet van 15 pct. van de netto-inkomsten. In het wetsvoorstel van de senatoren Vienne en Martens wordt een progressief tarief voorgesteld gaande

van 10 pct. op de schijf tot 10.000 euro, tot 35 pct. voor de inkomstenschijf boven 40.000 euro. Senator Dallemagne stelt dan weer voor om de auteursrechten als roerende inkomsten te kwalificeren met een aanslagvoet van 15 pct. (occasioneel) of 33 pct. (professioneel) van de netto-inkomsten.

Specialisten beamen dat enkel de twee eerste voorstellen (van Monfils en Vienne/ Martens) naar een werkelijke vereenvoudiging leiden, doordat zij een nieuwe categorie van diverse inkomsten creëren en tegelijk een taxatie als professionele of roerende inkomsten onmogelijk maken. Ook de auteursverenigingen zijn een dergelijke wetgeving zeer genegen.

De drie wetsvoorstellen voorzien in een aftrekmogelijkheid van de beroepskosten – op forfaitaire of werkelijke basis. Het voorstel van Monfils voorziet tot slot nog in een bevrijdende roerende voorheffing. De belastingen zullen, met andere woorden, worden afgehouden door diegene die de auteursrechten uitbetaalt, bijvoorbeeld de uitgever. Deze inhouding zou dan ‘bevrijdend’ werken voor de auteur, wat betekent dat deze in beginsel een nettobedrag aan auteursrechten krijgt dat hij dan niet meer moet opnemen in zijn jaarlijkse aangifte. De bevrijdende roerende voorheffing zou het beheer van deze inkomsten door de auteurs/journalisten dus aanzienlijk vereenvoudigen en de verantwoordelijkheid tot inhouding bij de uitbetalende partij leggen.

SCHEEF BEKEKEN

“Geert Wilders brengt met zijn film *Fitna* ontzaglijk veel levens in gevaar, terwijl hij zelf de allerbest beveiligde Nederlander binnen onze landsgrenzen is. Begin eerst zijn persoonlijke beveiliging op te heffen, dan kan hij zich beter verdiepen in de situatie van diegenen die hij risico laat lopen.”

De Nederlandse journalist Henk Hofland in Pauw & Witteman op de Nederlandse televisie

“Dat een journalist, in casus Henk Hofland (80), zoiets over Geert Wilders zegt, is bijzonder beangstigend. Dat is immers de zoveelste variatie op het thema dat wie bedreigd wordt wegens ‘fout’ gebruik van de vrije meningsuiting, de ellende aan zichzelf te danken heeft. Dat refrain hebben we, voornamelijk in zichzelf progressief noemende kringen, al vaker gehoord.”

Mia Doornaert in De Standaard van 7 maart 2008

“Geert Wilders verwacht het recht op vrije meningsuiting met het recht op pesten. Vrijheid van meningsuiting is een groot goed – zeer zeker. Maar vrijheid van meningsuiting betekent niet dat wat mag per

se ook moet. Natuurlijk staat het iedereen vrij de Koran met *Mein Kampf* en de profeet Mohammed met een viervoeter te vergelijken, maar dat wil niet zeggen dat het ook verstandig is. Wilders en de zijnen wijzen iedere verantwoordelijkheid af: als er morgen slachtoffers vallen, is dat niet hùn schuld. ‘Mijn critici zijn er medeverantwoordelijk voor als er iets verschrikkelijks gebeurt.’ Pardon?”

Piet Piryns in Knack van 5 maart 2008

“Het vrijgeven van de naam van Abdelkader Belliraj als vermeend informant van de Staatsveiligheid was totaal onverantwoord. Journalisten geven toch ook hun bronnen niet vrij? Weet u dat er in onze buurlanden wetten bestaan die de pers verbieden om namen van de informanten van de veiligheidsdiensten publiek te maken? Ik zou het goed vinden als het parlement bij ons ook een dergelijk initiatief neemt. Want alleen in België vindt iedereen het normaal dat vertrouwelijke informatie op straat komt.”

Administrateur-generaal Alain Winants van de Staatsveiligheid in De Standaard van 7 maart 2008

“De mediasector doet me op een aantal punten sterk denken aan de brouwerswereld (...). Ook de biersector heeft het moeilijk, want ook de bierconsumptie neemt af. Toch heeft een aantal bedrijven daar bewezen dat je ook in een rijpe markt nog kunt groeien door te diversifiëren – geografisch en in je producten.”

De nieuwe gedelegeerd bestuurder van Corelio, Luc Missorten, in De Standaard van 8 maart 2008

“Er gaat nu een christendemocratische eerste minister in een regering zitten die geen meerderheid heeft bij de Vlaamse volksvertegenwoordigers, en niemand piept. Ten tijde van Manu Ruys had *De Standaard* dagelijks speciale edities uitgebracht om dit aan de kaak te stellen, maar een christendemocratische eerste minister maakt in de weldenkende Vlaamse pers veel goed.”

Louis Tobback in Humo van 11 maart 2008

“WERELDPRIMEUR: KIM CLIJSTERS EN BRIAN DELEN HUN GROTE GELUK ALLEEN MET U! *Dag Allemaal van 11 maart 2008*

SCHIJNEXECUTIE IN EEN WIT-RUSSISCH BOS

Jan Backx

In de gangen van *Gazet van Antwerpen* liepen begin dit jaar enkele vergrijsde journalisten hoofdschuddend rond. "Zie je die man in bruine ribfluwelen vest en met dat fijne brilletje? Da's Aleksandr Silich. In Wit-Rusland een kei van een journalist, die het aandurfde dictator Loekasjenko te tarten. En zo'n grote meneer laten ze hier fotootjes van de nieuwjaarsbaby's klasseren..."

Aleksandr (40) zelf maakte zich over de invulling van zijn VDAB-stage niet zo druk. Hij straalde. Want België gaf hem zuurstof om weer een vrij mens te kunnen zijn. Samen met zijn vrouw Ala en de kinderen Eugeny en Alessia.



Aleksandr Silich met gezin: 'Als de dictatuur van Loekasjenko verdwijnt, gaan we zeker terug.' (Eigen foto)

Wat Aleksandr in zijn vaderland beleefde, zie je alleen maar in de film. Een zwarte Volga die plots naast je stopt, drie mannen die je erin duwen en een chauffeur die plankgas wegraast. Kort daarna zit je in de verlatenheid van een Wit-Russisch dennenwoud in doodsangst op je knieën en duwen ze een pistool in je nek... *Klik...* Schijnexecutie. "Kijk, zo simpel is het om je voor altijd uit de weg te ruimen", zeggen je beulen, voor ze je bevend als een riet achterlaten.

De confrontatie met de kleerkasten van Loekasjenko's geheime dienst was er gekomen nadat Aleksandr zich herhaaldelijk had gemanifesteerd als journalistieke luis in de pels. Hoogtepunt was een lange persconferentie, die in 2003 voor de eerste keer rechtstreeks op de Wit-Russische tv kwam. "Het ging er melig aan toe, vertelt Aleksandr. "Je moest een bordje met de naam van je krant omhoog houden. Iedereen ging voor. Wat vond de president bijvoorbeeld van al dan niet roken... Met dat soort onzin werden uren gevuld. Toen het eindelijk aan mij was, nam ik Loekasjenko serieus onder vuur. Hoe zat het met het schandaal van de stiekeme wapenverkoop aan het Midden-Oosten? En waar was het geld gebleven van de levering van Russische olie en elektriciteit? Ik stelde mijn vragen opzettelijk in het Wit-Russisch. Dat was een extra stamp tegen het zere been. Loekasjenko was ziedend. Maar dankzij de tv had heel het land mijn tussenkomst rechtstreeks gezien. Toen ik het gebouw verliet stond mijn gsm roodgloeiend, allemaal felicitatie-sms'jes!"

Aleksandr is geboren en getogen in Minsk, de Wit-Russische hoofdstad met anderhalf miljoen inwoners. Hij behaalde diploma's in radio-elektronica, in economie en als vertaler-tolk.

Tussendoor klopte hij zijn toenmalige Sovjet-dienstplicht, bij de Krug-raketten in Kazachstan. Toen de Berlijnse Muur viel, ging het staatsbedrijf waar Aleksandr als ingenieur werkte failliet. Hij hield het hoofd boven water met een eigen bedrijfje en studeerde verder. "In 1999 leerde ik België kennen. Ik kwam naar Brussel om er de stem van de oppositie tegen Loekasjenko te laten horen in het Europees parlement. Thuis in Minsk begon ik toen ook te schrijven voor een kleine krant, de *Naradnaya Vola*, die een eenzame strijd begon tegen de dictator. Ik werd adjunct-hoofdredacteur. We pakten graag uit met spotprenten

en collages. Zo kleefden we het gezicht van Loekasjenko eens in een ten hemel stijgend astronautenpak, met als onderschrift: 'Goede - enkele - reis, meneer de president!' We hanteerden het wapen van de satire. En de lezers waardeerden dat enorm. Ik kreeg stapels aanmoedigingsbrieven. Een formidabele tijd was het. Ik voelde me nuttig voor mijn land. Tot die hevige botsing op de presidentiële persconferentie en de autorit naar het bos..."

Aleksandr werd op nog andere manieren zwaar geïntimideerd. Anonieme dreigtelefoontjes, een convocatie bij het openbaar ministerie. "Stalin gaf zijn tegenstanders geen kans, Loekasjenko gelukkig nog wel. Ik begreep het signaal. Ik pakte maar best snel mijn biezen."

Nu is heel het gezin Silich in België. Dochtertje Alessia werd zelfs hier geboren. Aleksandr correspondeert nog voor zijn oppositiekrant. Hij leeft momenteel van OCMW-steun, is erkend politiek vluchteling en wil Belg worden. Voor wat hoort wat: Aleksandr spreekt al bijzonder goed Nederlands en volgde een VDAB-opleiding als bediende. De bijhorende stage bracht hem naar de *GvA*-redactie. Volgende pijl op zijn boog wordt een stage bij de VRT. Toch is Wit-Rusland niet vergeten: "Als de dictatuur er verdwijnt, gaan we zeker terug!" De stage bij *Gazet van Antwerpen* bracht Aleksandr met een fototoestel op de buik in de stad. Voor straatinterviewtjes... "Zo sprak ik op de Grote Markt een toeriste aan. Wat vond zij zoal van Antwerpen? Ze verontschuldigde zich. Ze was... Russische! En een Amsterdamse vrouw dacht dat ik een vies meeneetje was dat contact zocht. "Jij, journalist? Met zo'n klein kodakje? Geloof ik niets van, vent! Ik bel meteen naar die zo-gezegde krant van jou!" Daar kon *GvA*-redactielid Alexandra Depoorter alleen maar bevestigen dat de brave Aleksandr wel degelijk journalist was.

Lokale perskringen in Vlaanderen**VAN BELANGENVERENIGING TOT SERVICECLUB**

Luc Vanheerentals

Journalisten zijn niet enkel nationaal, gewestelijk of internationaal georganiseerd. Ook lokaal is er al decennia sprake van persbonden, perskringen en persclubs. In Vlaanderen alleen al zijn het er zeker 17, zo leren Google en Mediargus. Een overzicht.

Voorals in West-Vlaanderen blijkt het fenomeen populair. We troffen lokale persverenigingen aan in Brugge, Tielt, Ardoeie, Lichtervelde, Kortrijk, Zwevegem, Oostende, Roeselare en Ingelmuuster. En ook op stedelijk niveau blijken Vlaamse journalisten elkaar goed te vinden: zo zijn er persclubs in Leuven, Aalst, Ninove, Ronse, Dendermonde, Halle en Roeselare. Enkele zijn gefocust op een hele regio, zoals Perskring Kortrijk (Zuid-West-Vlaanderen), Oostende (Oostende-Westkust), Wase Pers en Brugse Persbond. Telkens wordt een tiental gemeenten gecoverd. In Oostende is er zowaar sprake van een Perskring én een Persclub.

Vaak is 'collectieve belangenbehartiging' de prioritaire doelstelling. De Brugse Persbond bijvoorbeeld wil "de werkomstandigheden van de beroepsjournalisten verbeteren". De Ninoofse Perskring komt op "voor de vrijwaring van de belangen van zijn leden en ziet toe op de onverkorte toepassing van de persvrijheid en recht op vrije nieuwsgaring". De Dendermondse Perskring "verdedigt lokale belangen van journalisten en persmedewerkers". De Wase Pers vindt "verbetering van werkomstandigheden op het terrein" prioritair, ook de Perskring Oostende "behartigt de belangen van zijn leden", en de Perskring Kortrijk wil voor zijn leden de "spreekbuis zijn naar de buitenwereld". De Leuvense Persclub maakt regelmatig gebruik van haar mogelijkheden om standpunten in te nemen. Zo werd geprotesteerd toen in november de stedelijke integratiedienst enkel vrouwelijke journalisten uitnodigde op een persconferentie. Die ging over het feit dat in Kessel-lo net de honderdste allochtone vrouw gestart was met taallessen. Bij de jaarlijkse uitreiking van de eigen Hugo De Keyser-prijs werd in februari het communicatiebeleid van grote bedrijven zoals Option op de korrel genomen. Tegelijk werd erop aangedrongen dat de Leuvense politie eindelijk een woordvoerder zou aanstellen. Toen in 2006 kritiek op het communicatiebeleid van het Leuvense parket werd geformuleerd, diende procureur Ivo Carmen zowaar klacht in tegen de Leuvense Persclub bij de Raad voor Journalistiek. Ook met het stadsbestuur en de provincie werd intussen overlegd over hun communicatiebeleid.

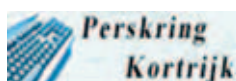
Naar aanleiding van de viering van 25 jaar Halse Persclub in 2004 herinnerde voorzitter Ingrid Depraetere aan "de

eenzame strijd voor informatie" die in de beginfase moest gevoerd worden. Toen was er van persconferenties of persmededelingen in Halle nog nauwelijks sprake. "Voor de gemeenteraad kregen we zelfs geen uitnodiging, laat staan een agenda of een beetje uitleg", vertelde Ingrid Depraetere in 2004 aan *Het Laatste Nieuws*. "De gemeenteraadszitting van februari 1979 werd historisch. Alle persmedewerkers verlieten bij het voorlezen van de notulen uit protest de raadszaal en richtten de Persclub op. 's Anderendaags verscheen solidair in alle kranten hetzelfde artikel om het gebrek aan informatie aan te klagen."

Kaas- en wijnavond

Nog een doelstelling die regelmatig opduikt is "het verstevigen van de banden onder collega's" (Halse Persclub). In dit verband worden diverse activiteiten georganiseerd. De Ninoofse Perskring bijvoorbeeld wil "de onderlinge verhoudingen tussen plaatselijke pers- en mediawerkers bevorderen" en plant hiertoe jaarlijks een kaas- en wijnavond. De Leuvense Persclub zet jaarlijks een etentje op touw en ook de Perskring Roeselare organiseerde begin dit jaar een reünie van oude en nieuwe journalisten. De Wase Pers organiseert een week na de prijsuitreiking voor de figuren van het voorbije jaar steeds een diner met de huidige en gewezen laureaten.

Nagenoeg alle organisaties reiken jaarlijks een prijs uit aan een persoon of organisatie die zich lokaal verdienstelijk maakt. In Leuven (Hugo De Keyser-prijs) en Halle (Persprijs Ivo Blijkers) kreeg de prijs de naam mee van een collega die in de afgelopen jaren overleed. De Leuvense prijs gaat naar "verrijkend en vernieuwend initiatief dat het leven in Leuven aangenamer maakt". De meest recente laureaten waren de auteurs van de wandelgids *Leuven Horen en Voelen*, die ook teksten in braille bevat en een cd met beschrijvingen om blinden en slechtzienden wegwijs te maken in Leuven. De jongste Man van het Jaar in Halle was Peter François (24): hij organiseerde vorig jaar het Servaisfestival naar aanleiding van de 200ste geboortedag van de gelijknamige cellist. De Brugse Persbond reikt tweejaarlijks de Galbertusprijs



uit aan een verdienstelijke Bruggeling of organisatie. De Tieltsse Perskring heeft een jaarlijkse sportprijs en een driejaarlijkse persprijs in de aanbieding. In Ninove worden ieder jaar persprijzen uitgereikt aan de figuur of vereniging van het jaar en de beste carnavalsgroep. In Ardoos gaat jaarlijks de Bim Bam Bom-prijs naar "een inwoner die het dorp op de internationale kaart zette". De Lichterveldse Perskring reikt dan weer het Bronzen Accordeonnetje uit. Ook in Ingelmunster, Zwevegem, Roeselare en Kortrijk wordt ieder jaar een verdienstelijke inwoner in de bloemen gezet. Dendermonde geeft prijzen in de categorieën 'socio-cultureel' en 'sport'. De Oostendse Persclub reikt al 30 jaar Gouden Matthilles uit, met op de erelijst onder meer Arno, Rudolf Vanmoerkerke en Wendy Van Wanten. De Wase Pers verkiest de Figuur van het Jaar, de Sportfiguur en het Evenement van het Jaar.

Een aantal persclubs gaat de praktische toer op. Zij organiseerden een centraal aanspreekpunt voor wie persmededelingen verstuurt of media wil uitnodigen op activiteiten. Zo laat de Brugse Persbond op haar website weten dat men via het centrale mailadres *leden@brugsepers* al haar leden kan bereiken. De betrokken website bevat overigens heel wat informatie over hoe een persconferentie te organiseren, een persbericht op te stellen en dies meer. Ook in Roeselare, Tielt, Ninove en het Waasland wordt via de website dergelijke info aangeboden. De Perskring Kortrijk gaat nog een stap verder, en publiceert op zijn website een activiteitenagenda zodat wie de pers wil uitnodigen op voorhand weet of er die dag al iets te doen is.

Het goede doel

Diverse persclubs organiseren nog debatten in de aanloop naar verkiezingen. Absolute koploper op dat vlak is de Perskring Oostende, die de afgelopen twee jaar liefst drie debatten organiseerde. Het eerste vond plaats net voor de

jongste gemeenteraadsverkiezingen, het tweede net voor de parlementsverkiezingen, en tijdens het derde debat in januari van dit jaar werd de balans opgemaakt van het gemeentelijk beleid één jaar na de start van de nieuwe legislatuur. De Leuvense Persclub organiseerde net voor de gemeenteraadsverkiezingen twee debatten, de Perskring Roeselare en de Dendermondse Perskring hielden het bij eentje. De Ronsese Persbond moest in 2000 een gepland debat afgelasten omdat de toenmalige SP niet in een panel wou zitten met een vertegenwoordiger van het Vlaams Blok.

Ook op cultureel vlak ontplooiën heel wat lokale persverenigingen initiatieven. Zo werd in 2006 in Kortrijk een tentoonstelling georganiseerd met cartoons van een lokale persfotograaf. De Lichterveldse Perskring stelde vorig jaar een fotojaarboek voor met honderd foto's van een plaatselijke fotograaf over de lokale actualiteit van het afgelopen jaar. Een selectie van de foto's werd tentoongesteld in het gemeentehuis. In samenwerking met het Davidsfonds wordt jaarlijks een junior journalistenwedstrijd georganiseerd. Ook de Molse Persbond pakt regelmatig uit met culturele activiteiten zoals humoravonden en ontbijtshows. De Tieltsse Perskring publiceerde in 2005 een boekje met vijf nieuwe stadswandelingen en organiseert eveneens fototentoonstellingen. Eind vorig jaar werd een beiaardconcert op touw gezet met iemand die 26 jaar lang stadsbeiaardier was in Tielt.

Tot slot laten de persclubs zich ook regelmatig zien van een heel sociale kant. De Ninoofse Perskring bijvoorbeeld sponsorde de afgelopen jaren met de opbrengst van de jaarlijkse kaas- en wijnavond publicaties zoals het Ninoofs dialectenwoordenboek en *Meerbeke ver-EEUW-igd*. De activiteiten van de Tieltsse Perskring brengen zo te zien eveneens geld op, dat dan wordt gespendeerd aan de uitbouw van een computerklas op school of een vereniging voor nierpatiënten. En ook de Molse journalisten sponsoren het goede doel. De opbrengst van hun humoravonden en ontbijtshows gaat steevast naar de gehandicaptenzorg in Mol en buurgemeenten.

Aangifte van journalistieke werken bij de JAM: de deadline van 31 maart nadert !

Indien u lid bent van de JAM en nog geen aangifte van werken gedaan heeft voor het jaar 2007, vragen wij u om zo snel mogelijk orde op zaken te stellen. U kunt ons de formulieren per post of online toesturen, dat laatste via de pagina 'mijn dossier' op onze website www.jam.be.

Degenen onder onze leden die ook nog genieten van voordelen uit andere contracten, lopen overigens het risico ook deze te derven.

Deze aangifte is voor ons het enige middel om te weten voor wie u gewerkt heeft en wie uw werken verspreid heeft, laat ze dus zeker niet liggen.

Het JAM-TEAM



Jos Vranckx kijkt terug op 37 jaar *Gazet van Antwerpen* 'HET IS NU ALLE HENS AAN DEK'

Ivan Declercq

In februari nam Jos Vranckx afscheid van de redactie van *Gazet van Antwerpen*. Prepensioen, acht maanden voor hij de echte pensioenleeftijd bereikt. Toen hij er in 1971 in dienst trad, had de krant een oplage van 210.000 exemplaren, herinnert hij zich. De jongste CIM-cijfers geven nu nog de helft daarvan aan. Een terugblik.

Hij woont schitterend in het groen, in Kalmthout. De rust en de stilte contrasteren met het hectische van een dagbladbiotoop. Jos Vranckx praat snel, alsof hij de gejaagdheid van een redactie heeft geïncorporeerd. Dat lijkt alleen maar zo, want hij is veeleer een man van reflectie. Stadsredactie, reportageploeg, redactie binnenland, chef cultuur, religie: hij heeft het allemaal gehad. Bij één krant. Een wat aparte krant: GvA had van 1949 tot 1985 één hoofdredacteur: Louis Meerts. Maar sinds 1985 zaten er al zes op die stoel: Lou Declercq, Jos Huypens, Armand Van Linden, Luc Van Loon, Luc Rademakers en nu Pascal Kerkhove.

"*Humo* bracht ooit een serie over 'De rechtse krant op Linkeroever'. Dat was een karikatuur. Er zijn uitschuiers geweest, zoals bij alle kranten. Maar je moet het in zijn tijds kader zien: je had het communisme, waar onze redactie buitenland fel tegen was. De krant heeft toen een standpunt ingenomen, tégen de antiraketbetogingen. Dat heeft kwaad bloed gezet. Na de val van de Muur, zei iedereen wel: tja... Ik wil geen pleidooi houden voor die toenmalige collega's, maar er was wel een enorme arrogantie van links in die tijd. De progressieven claimden dat ze het allemaal beter wisten. Dat had tot gevolg dat een aantal mensen in het defensief gingen." "Ook bij GvA was er wat polarisatie, begin de jaren '70. Een groep jonge redacteurs – Frans Crols, Werner Van de Walle, Huib Crauwels, ikzelf – probeerde op de krant nieuwigheden in te voeren. Ik herinner me uit die periode vooral een enthousiaste ploeg van jonge journalisten die wekelijks samen uitgingen. We keken ook niet op uren, er werd met veel passie gewerkt."

"Na het pensioen van Meerts werd Lou Declercq binnengehaald. Néé, er is niet gepoogd hem de voet te lichten. Hij heeft vrij snel de sympathie van de redactie gewonnen. Oké, in het begin was er een afwachtende houding. Maar hij heeft de krant lucht gegeven, ze onafhankelijk gemaakt van partijpolitiek en kerk. Ik heb nooit zoveel over religie kunnen schrijven als onder Lou. De wekelijkse pagina *Mens en Geloof*, met duiding over religie en zingeving, kwam er op zijn initiatief. En hij stuurde me over de hele wereld met de paus mee."

"Maar goed, Lou wou van GvA een nationale krant maken, die ook in 'Brussel' mee zou tellen, en is daarin niet gevolgd door de directie. Hij is toen opgestapt. Dat creëerde verdeeldheid op de redactie: de intellectuelen vonden het erg dat hij

wegging, de aanhangers van een meer populaire journalistiek vonden het prima. De directie plooide zich toen terug op de stad Antwerpen. Jammer."

"Dan kwam het tijdperk Jos Huypens. Een man die niet met de krant van de dag bezig was. Hij was ook prof en vaak afwezig, of zat urenlang te praten met George Impens, de voorzitter van de raad van bestuur. Een charmante man, Huypens, maar er ging geen drive van uit."

"Hij werd opgevolgd door Armand Van Linden, een keuze die niemand begreep. Het *Peter-principe*, ja. Armand was correspondent geweest in Borsbeek en vervolgens een brave medewerker van de stadsredactie. En plots maakte hij een blitzcarrière: redactiesecretaris, chef stadsredactie, adjunct-hoofdredacteur en hoofdredacteur. Een heel zwakke periode: de krant verheerlijkte op

een kinderlijke manier alles wat Antwerps was. Er was geen visie. Je zag een groeiende invloed van de directie en een vermenging met de marketing. De raad van bestuur bestond vooral uit mensen die geen voeling hadden met de media. Havenbazen en zo. Financieel ging het niet goed. De krant werd in 1996 overgenomen door Concentra, met heel wat ontslagen bij GvA."

"Ja, er zijn verhalen geweest over financiële malversaties. Jan Veestraeten, de ontslagen politieke commentator, heeft daar in 1997 een boek over geschreven. Daarin spelen onder meer PR-man Raoul Stuyck en enkele directieleden, zoals Roger Van Tongerlo en Marc Van Buyten, een rol. Daarnaast had De Vlijt zijn VTM-aandelen met veel winst verkocht en liet Van Tongerlo een commerciële drukkerij bouwen. Een financiële miskleun, die de *Gazet* mee de dieperik heeft ingesleurd."

"Toen kwam Luc Van Loon. Een brulboei? Impulsief en emotioneel in elk geval: ofwel was iets heel goed ofwel was het vreselijk slecht. Nee, niemand durfde tegen te brullen. De redactie was murw geslagen. We kwamen uit een crisisperiode, hè, met collectieve ontslagen. De angst heerste."

"Maar Van Loon bracht dynamiek in de krant, hij ploos de krant uit, wees fouten aan. Niettemin was hij niet coherent. In het begin legde hij de nadruk op hard nieuws. Cultuur werd afgeschaft, het moest allemaal populistisch zijn. Maar dan was hij naar een internationaal congres geweest waar hij had gehoord dat duiding en achtergrond de toekomst van de kranten uitmaakten en moesten er bij zijn terugkeer opeens

"MET PASCAL KERKHOVE
GAAT GvA WEER EEN BEETJE
IN DE RICHTING VAN LUC
VAN LOON. HET IS EEN
ENTHOUSIASTE MAN, DIE
PASSIE OP DE REDACTIE WIL."



Jos Vranckx: "De periode onder Lou Declerck was de boeiendste." (Foto Bert Hulselmans/Gazet van Antwerpen)

opiniestukken in de krant."

"Zijn stijl wekte almaar meer tegenstand op bij de redactie. De *carte blanche* die hij gaf aan commentator Roger Van Houtte zorgde ook voor controverse. Maar natuurlijk heeft de manier waarop de krant de Antwerpse Visa-affaire heeft aangepakt sterk meegespeeld bij zijn ontslag. Iedereen kent het verhaal over politieke druk die zou zijn uitgeoefend, via een link tussen de Concentratie-directie en de SP.a."

"Toen Van Loon de laan was uitgestuurd, kwam Luc Rademakers aan het roer. Veeleer een links-liberale intellectueel. Hij wou komaf maken met het rechtse imago van de krant. Hij schoof commentator Van Houtte aan de kant en wilde een meer positieve houding tegenover het politieke beleid in Antwerpen, de 'verzuring' moest weg. In het begin voelde een meerderheid op de redactie dat als een bevrijding. Rademakers was rationeel, hij raadpleegde mensen, er was een meer open sfeer. En de redactionele lijn, een meer SP.a-vriendelijke benadering, werd op de stadsredactie wel gesmaakt. Maar er was ook twijfel. Antwerpen is nu eenmaal wat het is. Je kunt de bevolking misschien tegen de haren in strijken, maar is dat commercieel wel verstandig? Ook ideologisch-ethisch maakte de krant een bocht: Rademakers schreef bijvoorbeeld positieve commentaren op het homohuwelijk."

"Na een tijd was ook Rademakers nog maar weinig bezig met de krant zelf. Hij werd algemeen hoofdredacteur van beide Concentrakeranten en is bij GvA opgevolgd door Pascal Kerkhove. Vrij snel doekte die de buitenlandredactie op. 'Buitenland' zou wel vanuit Hasselt worden gecoverd. Bij GvA kwam dat als een donderslag bij heldere hemel. Een collega was nog maar net benoemd tot chef-buitenland..."

"Met Kerkhove gaat het weer een beetje in de richting van Van Loon. Het is een enthousiaste man, die passie op de redactie wil. Tja, de oplage van de krant is blijven dalen de afgelopen jaren, de grens van 100.000 komt in zicht. Het is nu dus alle hens aan dek. Waar is het fout gegaan? Ach, het hele krantenlandschap heeft klappen gekregen. *Het Volk* is zelfs helemaal weggezakt en ook *Het Nieuwsblad* heeft het moeilijk."

"Na het vertrek van Lou Declerck is te drastisch de zwenking gemaakt van een regionale kwaliteitskrant met nationale allure naar een strikt provinciale krant. Provincialistisch, zeg maar, zelfgenoegzaam Antwerps. Onder Van Linden is er een groot kwaliteitsverlies geweest. De culturele berichtgeving holde achteruit, de opiniëring viel weg, de pagina *Mens en Geloof* werd afgeschaft. Een verkleutering kwam in de plaats. Toen hebben veel lezers afgehaakt. Je mag niet vergeten dat Antwerpen twee kanten heeft: een populistische kant, maar ook een kosmopolitische. En die laatste dimensie vond je in de krant niet meer terug."

"Ja, de krant heeft nog een toekomst, want de mensen verzuipen in de informatie. Maar de lezer moet er dingen in kunnen vinden die de waan van de dag overstijgen. En de krant moet open zijn, met ruimte voor verschillende opinies. Ook vind ik het vreemd dat in Vlaanderen geen enkele krant nog aandacht heeft voor religie. Dat is in het buitenland toch anders. Niet alleen *Trouw*, ook de *Volkscrant* bericht over religie. Neem de *Basler Zeitung* of Duitse kranten als *Die Welt*. In Vlaanderen was er met Kerstmis geen enkele krant die echt plaats had voor het kerstgebeuren. *Die Welt*, toch een neutrale krant, besteedde er vier pagina's aan..."

"Bij GvA heb ik nooit directieven gekregen dat ik niet meer over religie mocht schrijven. Maar in de dagelijkse praktijk van de krant krijg je het niet meer verkocht aan de hoofdredactie. Het is geen hard nieuws, tenzij er schandalen zijn... Er wordt nu – niet alleen bij GvA – veel nadruk gelegd op regionaal nieuws. Dat is belangrijk, ja, maar een krant moet ook uitstraling hebben. Ook al lezen de mensen niet alle duiding, buitenlands nieuws of wetenschapsnieuws, het geeft de krant toch een zeker sérieux."

"Ik heb mijn hele loopbaan bij één krant doorgebracht, hoewel ik kansen heb gehad om te veranderen. Maar voor de thema's waar ik mee bezig was, waar kon ik terecht? *De Standaard* is mij iets té intellectualistisch. Ik heb wel mee het weekblad *Tertio* opgericht. Ik had het idee om een magazine te beginnen. We waren met enkele mediamensen, maar we vonden geen uitgever. De kerk heeft dat idee overgenomen en acht jaar geleden is dan *Tertio* tot stand gekomen, met Bert Claerhout als hoofdredacteur. *Tertio* is wel wat intellectualistischer geworden dan ik voor ogen had. Maar goed, toen heb ik toch overwogen om over te stappen. Maar bij zo'n beslissing spelen ook andere factoren: de sfeer onder de GvA-collega's was zeer goed. En ook: ik had vier kinderen en afbetalingen, dan zoek je geen avonturen, hè. Ik heb zwarte periodes gekend, ja, onder Van Linden. Maar ik ben tevreden dat ik bij GvA ben gebleven."

Hoewel een rol als antiheld ons ook goed ligt

DE JOURNALIST ALS FILMHELD

Chris Craps

Cinema, goede en slechte, houdt ons zoals alle andere kunsten een spiegel voor. Zo delen ook filmhelden iets mee over hoe we onszelf bekijken. Welke rol kregen en krijgen journalisten in films toebedeeld, vroegen we ons af. Chris Craps grasduinde door meer dan 80 jaar filmgeschiedenis, en kwam tot de volgende bevindingen.



In *Good Night, and Good Luck* vertolkt George Clooney een omroepjournalist in volle McCarthyperiode. (Foto PhotoNews/Warner)

De journalist duikt op in films van allerlei pluimage, maar vooral in de klassieke Amerikaanse *mainstreamcinema* blijft hij een favoriet personage. Hollywood is immers gek op plot, melodrama en helden met conflicten. Welke protagonist functioneert het best in die niche? De politiemann, de detective, de gangster, de soldaat, maar ook de journalist. Toch zijn films met een verslaggever als held vrij beperkt in aantal. Dat heeft dan vooral te maken met de aard van het beroep. In tegenstelling tot politiemannen en gangsters komen de meeste journalisten zelden in contact met een spectaculaire conflicthaard waarin beslist wordt over leven en dood. En de enkele (ongewapende) reporters die dan toch dramatische of gevaarlijke toestanden meemaken, zijn voor de filmscenarist vaak minder interessant dan de (gewapende) detective, een protagonist die een gelijkaardig onderzoek kan uitvoeren. Zo denkt de middelmatige scriptschrijver in Hollywood er toch over. Niettemin toont de filmgeschiedenis dat een aantal handige en slimme jongens wel brood zag in verhalen over journalisten. En naarmate we dieper het tijdperk van de globalisatie intrekken, worden de verhalen alleen maar interessanter en subtieler.

DE JAREN '30 EN '40

De scenaristen van de jaren '30 en '40 waren dol op reporters. Maar een mooi beeld hadden ze er niet van. Vooral in de *screwball comedy's* werden verslaggevers opgevoerd als snelpratende, *oneliners* spuwende, hypernerveuze, jachtige eenzaten op zoek naar het artikel dat van hen *the talk of the town* ging maken. Dat ze om hun doel te bereiken op mensen moesten trappen, was bijzaak. Hun hoofdredacteuren waren nog erger: irritante kerels die hun personeel op de huid zaten. Kijk naar Cary Grant in de

prototypische krantenfilm *His Girl Friday* van Howard Hawks (in de jaren '70 en '80 opnieuw gemaakt als respectievelijk *The Front Page* en *Switching Channels*). Zijn personage heeft totaal geen scrupules en duwt zijn reporter Rosalind Russell zo ver hij kan. Niettemin wint Cary toch de sympathie van de toeschouwer omdat hij ad rem en vindingrijk is én uiteindelijk toch voor het minste kwaad kiest. De journalist profileert zich aanvankelijk als een geestige antiheld, maar mag in de finale scènes uit de film stappen als een (bijna) moreel bewuste held. Eenzelfde patroon vinden we terug in een mildere komedie zoals *Roman Holiday* en ernstigere drama's zoals *All the King's Men* en *Gentleman's Agreement*.

In die periode treffen we ook een buitenbeentje aan: *Citizen Kane* van Orson Welles. Hier was de journalist een anonieme figuur die zijn job zo correct mogelijk probeert te doen. Dat was in dit geval op zoek gaan naar de drijfveer van zijn grote baas, de megalomane krantenmagnaat Kane die zijn ziel heeft verloren. Eigenlijk kondigt deze film, gebaseerd op Randolph Hearst, de journalist van de jaren '50 aan: het monster.

DE MONSTERS

De reporter in *Ace in the Hole* (of *The Big Carnival*) van Billy Wilder was geen aardige kerel. Kirk Douglas vertolkte hem als een agressieve doorbijter die over lijken gaat. In de film ontdekt zijn personage een Mexicaan in een put. Maar hij houdt de hulpdiensten zo lang mogelijk tegen om zijn serie sensatieartikelen tot de laatste druppel te kunnen uitmelken. Uiteraard laat de Mexicaan er het leven bij en eindigt Douglas met een alles verterende zelfhaat. Maar Douglas komt uiteindelijk nog tot inzicht.

Burt Lancaster die in *Sweet Smell of Success* de machtige columnist van een tabloid speelt, beseft in de eindscène niet eens dat hij een monster is. Voor hem rest er geen hoop en de film laat geen twijfel: deze krantenman maakt mensen kapot. Lancaster zegt het trouwens zelf tegen één van zijn slachtoffers: "You're dead, son. Get yourself buried."

Elia Kazan draaide in *A Face in the Crowd* dit concept om. Hier zijn de journalisten zo naïef dat ze een populistische manipulator zoveel aandacht schenken dat hij een monster wordt. De fifties waren dus echt een periode waarin bepaalde extreem negatieve kanten van journalisten en kranten naar boven kwamen. Sam Fuller ging in *Shock Corridor* nog een stapje verder. Hier is de journalist wel eerbaar, maar door zijn ongebreidelde ambitie begeeft hij zich op verboden terrein. Hij laat zich opnemen in een psychiatrische instelling om er een stuk over te schrijven. Het doel: de Pulitzer Prize winnen. Maar in het gekkenhuis ontdekt hij het ware gelaat

van het Amerika dat hij ontvluchtte: een compleet krankzinnig pandemonium (een zwarte man met een kap van de Ku Klux Klan die een 'nigger' laat lynchen). De eerlijke journalist wordt door het aanschouwen van de waarheid getransformeerd in een brullend wrak.

WATERGATE

De jaren '60 leken de journalist een beetje te negeren, maar de jaren '70 maakten van hem een positieve held. Met dank aan Watergate natuurlijk. Scenaristen en schrijvers hadden dat eerherstel zien aankomen. In *The Odessa File* ontmaskert journalist Jon Voight een complot van voormalige nazi's en in *The Parallax View* blijkt reporter Warren Beatty de enige die geïnteresseerd is in de waarheid over een onafhankelijk opererende cel binnen de CIA. *Three Days of the Condor* gaat zo ver te stellen dat de enige hoop voor het land bij de media ligt.

Maar het grote eresaluut aan de serieuze journalist kwam er met *All the President's Men* (een knipoog naar *All the King's Men*) van regisseur Alan Pakula. Producer Robert Redford en co-acteur Dustin Hoffman incarneerden daarin twee onbetwiste journalisten van *The Washington Post*, Woodward en Bernstein, die door een bizarre inbraak in het Watergate-gebouw af luisterpraktijken en sabotageacties in opdracht van het Witte Huis op het spoor komen. In plaats van een semi-fictief melodrama kozen Pakula en Redford voor een accuraat, sober, intelligent en toch publieksvriendelijk docudrama over 'de waarheid in het licht (van de redactie) en de geheimen in de duisternis (van het Witte Huis)'. De journalisten waren hier geen gelegenheidsactiehouders meer (zoals Voight en Beatty), maar ambitieuze beginnelingen die een beroep moesten doen op bibliotheken en diplomatieke gesprekken om de zaak op te lossen. Door deze prent werden verslaggevers in films voor een tijdje echte helden. Ze zochten naar de waarheid, en ze vonden die ook (*Superman*, *The Electric Horseman*, *The China Syndrome*).

Toch was er ook nu weer een vreemde eend in de bijt: *Network*, een profetische film over de beeldcultuur. Maar midden jaren '70 werd die prent nog afgedaan als een 'satirische sf-film'.

DE JOURNALIST ALS ACTIEHELD

In de jaren '80 – met de opkomst van stoere kerels zoals Stallone en Schwarzenegger – fuseerden de journalist en de actieheld in de figuur van de oorlogsverslaggever. De reporter riskeerde constant zijn leven terwijl hij zocht naar de waarheid. Zijn enige verdedigingsmiddel was zijn foto-toestel. Meteen mocht de journalist ook de wereld afreizen: naar Nicaragua (*Under Fire*), Indonesië (*The Year of living dangerously*), El Salvador (*Salvador*) en Cambodja (*The Killing Fields*).

In die films sloop een nieuwe polemiek binnen. Want is de waarheid die de journalist observeert wel de echte waarheid? Foto's kunnen immers gemanipuleerd worden. Ziet de zogezegde waarheid er niet anders uit binnen een andere context? Kan het vrijgeven van de waarheid iemand vernietigen (*Absence of Malice*)? En mag een journalist de waarheid manipuleren voor een nobel doel?

Allemaal vragen die min of meer beantwoord werden (of beter: scherper gesteld en onbeantwoord bleven) in het tijdperk na 9/11. In de jaren '90 was men – althans in films – duidelijk niet bezig met deze problematiek. In plaats van de journalisten naar verre landen te sturen, mochten ze weer

thuis blijven en gingen filmmakers dieper in op hun privé-leven. Want dat had de kijker nog niet gezien. Reporters bleken plots geen eenzaten meer, maar mensen met een huwelijk op de klippen (*Heartburn*). Of ze werden verliefd op een medewerker (*Broadcast News*, *Up Close & Personal*). Of ze maakten zich op voor het ouderschap (*The Paper*).

VEEL VRAGEN, GEEN ANTWOORDEN

9/11 maakte komaf met dat soort films. De filmmakers hadden plots belangrijkere dingen te vertellen en de toeschouwers werden nieuwsgieriger. Voor het eerst drong het bij de creatiefste cineasten door dat de waarheid zich niet zomaar prijs gaf. Soms was ze te dubbelzinnig of te complex om te begrijpen (*Where the Truth Lies*, *Zodiac*, *I'm not there*). Artikelen kon je niet meer zomaar voor waar nemen, want soms werden die van bovenaf gemanipuleerd (*The Insider*, *Lions for Lambs*, *Bordertown*). De ethos van de journalist bleek niet langer voldoende om aan zijn pennenvruchten het zo nodige gewicht en gezag te verlenen.

Het zal dan ook niet verbazen als straks de krantenman in vele films als een rebel wordt voorgesteld. George Clooney gaf een paar jaar geleden al een aanzet door een hommage te brengen aan McCarthy-nemesis Edward R. Murrow in *Good Night, and Good Luck*. En binnenkort mag Richard Gere – zoals Peter Finch in *Network* – voor de camera uitfreaken in het te verwachten *The Hunting Party*.

Maar de journalist rebelleert niet alleen omdat hij zijn greep op de werkelijkheid verliest, ook omdat hij zich nergens veilig meer voelt. Ofwel wordt hij onthoofd in een ver land zoals Pakistan (*A Mighty Heart*), ofwel wordt hij op klaarlichte dag in Waterloo Station neergekogeld (*The Bourne Ultimatum*). Tegen zoveel spanning helpt enkel humor. Vandaar dat de Kazachstaanse journalist *Borat* de wereld veroverde. Maar ook met deze kluns is er wat aan de hand. De meeste tegenspelers van Borat wisten niet dat ze met een komisch typetje te maken hadden. En wie ooit een persconferentie in Cannes meemaakte, is daar zeker een aantal Borats tegen het lijf gelopen.

De toekomst is troebel, en dat opent voor de journalist in de filmtoekomst nog twee perspectieven. Ofwel wordt hij gek zoals Peter Finch en brult hij: "*I'm mad as hell and I'm not gonna take it anymore.*" Ofwel blijft hij als een koppige idealist zoeken naar feiten en nieuws. Maar dan hopelijk niet zoals Kirk Douglas in *Ace in the Hole*: "*And if there is no news, I'll go out and bite a dog.*"



A Mighty Heart vertelt het verhaal van journalist Daniel Pearl die ontvoerd en later vermoord wordt in Pakistan, en van zijn echtgenote Mariane (Angelina Jolie) die op zoek gaat naar hem. (Foto PhotoNews/Paramount)

Elke dag opnieuw beantwoordt het VVJ-secretariaat diverse vragen van aangesloten leden. Een kleine greep.

VRAAG – Als wielerverslaggever test ik regelmatig fietsen en daarmee gerelateerde producten zoals helmen, kleeding of onderdelen. Die krijg ik dan tijdelijk ter beschikking van de betrokken producent. Stel dat ik ten val kom en zo'n fiets wordt beschadigd, of er wordt een product gestolen, wordt dit dan gedekt door de AVBB-groepsverzekering voor beroepsaansprakelijkheid?

ANTWOORD – De AVBB-groepsverzekering BA dekt dit soort schadegevallen inderdaad. Ze vallen onder het luik 'burgerlijke aansprakelijkheid uitbating' van de polis. Niét gedekt is eventuele lichamelijke schade die men zelf kan lijden bij een valpartij met de testfiets. En ook schadegevallen met testauto's of moto's zijn uitgesloten. De polis sluit letterlijk die schade uit "veroorzaakt tijdens het gebruik als bestuurder of passagier van een motorrijtuig".

VRAAG – De mediasector is nogal resultaatsgevoelig. Bestaat, met de nieuwe nationale CAO op het resultaatgebonden loon, niet het risico dat journalisten straks systematisch met 'bonussen' worden betaald?

ANTWOORD – Zo'n vaart zou het niet mogen lopen. Het klopt dat de werkgevers vragende partij waren voor de nieuwe regeling, omdat ze meer soepelheid in het loonbeleid toelaat. Maar de vakbonden zijn blijven wijzen op de waarde van loonzekerheid, en zo werd de regeling toch danig ingeperkt. Afgezien van enkele belangrijke formaliteiten (een vooraf vastgelegd plan, sociaal overleg), heeft het nieuwe stelsel voor de werknemer slechts voordelen als de bonus beperkt blijft tot 2.200 euro netto per jaar. Op die som moet de werknemer immers geen sociale zekerheidsbijdragen of personenbelasting betalen, op elk surplus boven 2.200 euro wel. Opgelet: een bonus (onder 2.200 euro) doet evenmin

voordelen voor de sociale zekerheid ontstaan, en ook dat is dus een reden om er niet te snel op in te gaan.

VRAAG – Justitie valt een ambtenaar lastig van wie wordt vermoed dat hij informatie doorspeelde naar een journalist (waarmee hij zijn beroepsgeheim geschonden zou hebben). Verbiedt de wet op het journalistieke bronnengeheim die zoekacties van Justitie dan niet?

ANTWOORD – Toch niet. De Bronnenwet beschermt enkel de journalist, niet rechtstreeks zijn bron(nen). Het Hof van Cassatie heeft dat in een recent arrest nog bevestigd. Een Luikse politiemann die inlichtingen doorspeelde aan een journalist kon hiervoor worden vervolgd, aldus Cassatie. En in dat verband kon ook het telefoonverkeer van de politiemann worden doorgelicht zonder de Bronnenwet geweld aan te doen.

VRAAG – Mijn werkgever is (eindelijk) begonnen met sociale bijdragen te betalen voor het aanvullende journalistenpensioen van de loontrekkende beroepsjournalisten op onze redactie. Maar heeft dat wel zin nu dit toch niet op een volledige carrière zal slaan? En zoniet: kan ik dan afstand doen van dat pensioen?

ANTWOORD – Die regularisering heeft zeker nog zin, aangezien het aanvullende journalistenpensioen berekend wordt a rato van het aantal jaren dat men als loontrekkende beroepsjournalist heeft gewerkt. Bij een volledige beroepsloopbaan komt 1/3 van het normale werknemerspensioen erbij, anders gebeurt een omzetting. Afstand doen van dit aanvullende pensioen kan overigens niet, noch door de werkgever noch door de werknemer, omdat het om een wettelijk en verplicht pensioenstelsel gaat.

VVJ-Handboek voor freelancejournalisten opnieuw beschikbaar op papier!

VVJ-leden beschikken van meet af aan over twee manieren om kennis te nemen van het **vademecum voor freelancejournalisten** van de VVJ:

> Ofwel raadplegen ze het document zoals voorheen kosteloos op **www.journalist.be / freelance**.

Hou hiervoor wel erkennings- of lidnummer en paswoord bij de hand.

> Ofwel krijgen ze ook graag een **papieren editie** in handen, en daarvoor kunnen ze nu via de formule 'printing on demand' aan een gunsttarief van 12 € terecht op **www.mijnwetboek.be**

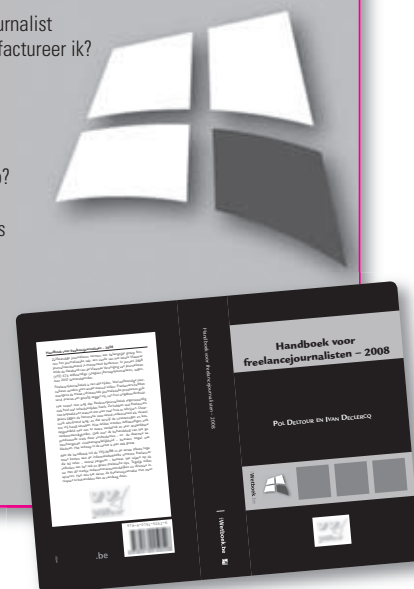
Het geactualiseerde **Handboek voor freelancejournalisten 2008** is van de hand van Pol Deltour (nationaal secretaris VVJ/AVBB) en Ivan Declercq (adviseur VVJ).

Het boek bevat nuttige informatie over

- de administratie van de freelance journalist
- vergoedingen en bedragen: hoeveel factureer ik?
- auteursrechten
- het sociaal en fiscaal statuut
- aansprakelijkheid
- verzekeringen
- alleen of in groep: een vennootschap?
- modelcontract
- nuttige adressen en contactgegevens

VVJ-ledenprijs: 12 €
Studentenprijs: 15 €
Winkelprijs voor derden: 34 €

Consulteer de volledige inhoudstafel en enkele voorbeeldpagina's op **www.mijnwetboek.be**
Bestellen: **www.mijnwetboek.be**



Els De Bens en Karin Raeymaeckers
De pers in België. Het verhaal van de Belgische dagbladers, gisteren, vandaag en morgen
 lannoocampus

Er is een herziene editie uit van het standaardwerk over de Belgische pers van Els De Bens. Dit keer met een grotere inbreng van Karin Raeymaeckers, die op de universiteit van Gent de fakkel van haar overneemt. Het boek is nog een pak dikker geworden, maar wel beter gestructureerd. Recentere ontwikkelingen werden opgenomen en geanalyseerd, zij het soms nogal onzorgvuldig. Zo werd het stuk over de AVBB/VVJ niet geupdated en staan er zelfs enkele fouten in. Sommige stukken doen wat al te haastig knip-en-plakwerk vermoeden.

De herziene editie besteedt (nog) meer aandacht aan de concentratiebeweging in de perssector. Een belangrijk streefdoel, zeggen de auteurs, blijft het behoud van de redactionele onafhankelijkheid. Een ander aandachtspunt is de dalende krantenverkoop. De vraag daarbij is hoe men het dagbladlezen bij jongeren kan bevorderen en op welke wijze overheidssubsidies een rol kunnen spelen.

Het meest in het oog springt het grote aantal bladzijden over onlinekranten en onlinejournalistiek. De vrees voor zware concurrentie van digitale media is ondertussen al erg geslonken: de krant bestaat nog steeds en het ziet er niet naar uit dat het internet daar veel verandering in zal brengen. De populairste nieuwssites zijn trouwens de officiële dagbladsites. De merknaam van de krant staat immers garant voor geloofwaardigheid.

De opkomst van het internet heeft wel de journalistiek zelf grondig veranderd. De reporter is nu veeleer bureauredacteur geworden. De beschikbaarheid van talloze bronnen brengt bovendien nieuwe problemen met zich mee, in verband met

nieuwsgaring, nieuwsselectie en nieuwsbewerking. Of moeten redacties toch vooral focussen op analyse en duiding? Het boek biedt geen sluitende antwoorden, maar brengt de krachtlijnen van het debat wel mooi in kaart.

Aad van Maanen en Griet Ameeu
Portret van een gentleman-journalist

Op 23 februari werd in het IPV in Antwerpen het pas gerestaureerde portret van Edouard Heinzmann-Savino (1848-1925) onthuld. Deze professor en journalist speelde een belangrijke rol in de beginjaren van de Belgische persbond en stond aan de wieg van de eerste internationale journalistenvereniging. Toen zijn schilderij van onder het stof werd gehaald, besloot Aad van Maanen, gewezen secretaris van de afdeling Antwerpen-Limburg, ook wat meer licht op zijn levensverhaal te werpen.

Details over deze vooraanstaande confrater zijn schaars, maar Aad Van Maanen slaagde er toch in een mooi beeld naar boven te halen. Gaandeweg leren we ook iets over de oprichting van de persbond, de wereldtentoonstelling van 1894 en de Franstalige Antwerpse krant *Le Matin*, waarvoor Heinzmann-Savino geregeld schreef. In de eerste plaats was hij echter leraar en daarom was één van zijn grootste bekommernissen het inrichten van een opleiding voor journalisten-in-spe. Als kind van zijn tijd had hij een verheven opvatting van zijn 'ambacht' en hij wou deze hoogstaande morele waarden vrijwaren voor de toekomst.

De brochure bevat nog een uitvoerige bespreking van de restauratiewerkzaamheden aan het schilderij, dat geschilderd werd door Evariste Carpentier. De vele foto's verlevendigen het geheel. Wie geïnteresseerd is in dit stukje persgeschiedenis kan de brochure gratis verkrijgen in het IPV in Antwerpen.



In de prijzen vallen?

Prijs voor Onderzoeksjournalistiek 2008

Voordrachten VVOJ-prijs tot 16 april 2008

Onderzoeksjournalisten doen vaak baanbrekend werk. Ze roeien op tegen de stroom van bezuinigingen en de waan van de dag. De VVOJ-prijs is een erkenning voor het beste in de Nederlandse en Vlaamse onderzoeksjournalistiek. Ook dit jaar kan een ieder één of meerdere producties voordragen. Om voor de prijs in aanmerking te komen, moet het werk zijn gepubliceerd in de periode 1 april 2007 tot en met 31 maart 2008. Voordrachten kunnen gedaan worden via de website van de VVOJ:

www.vvoj.nl > VVOJ-prijs > aanmelden.

De sluitingsdatum is 16 april 2008.



www.vvoj.nl bestuur@vvoj.nl www.vvoj.be

Vereniging van Onderzoeksjournalisten

Beslissing van de Raad voor de Journalistiek over de klacht van de heer en mevrouw Dupont en hun zoon Benoit Dupont tegen *Het Laatste Nieuws* en mevrouw Annick Grobбен, journaliste

Met een brief van 21 september 2007 dient advocaat Steven Verbeke namens zijn cliënten, de heer en mevrouw Dupont en hun meerderjarige zoon Benoit, klacht in tegen *Het Laatste Nieuws* en tegen journaliste Annick Grobбен. Aanleiding is het artikel 'Ik wil niet heel mijn leven een fils-à-papa blijven, hè', gepubliceerd in *Het Laatste Nieuws* van 24 augustus 2007. (...)

DE FEITEN

In augustus 2007 neemt journaliste Annick Grobбен een interview af van Benoit Dupont in het kader van een reeks gesprekken met mensen die ze ontmoet in twaalf badplaatsen aan de Belgische kust. Het verslag van die ontmoetingen wordt dag na dag gepubliceerd in *Het Laatste Nieuws* onder de titel 'Het bankje'. Het interview met Benoit Dupont, geïllustreerd met zijn foto, verschijnt in de krant van 24 augustus 2007.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

De klagende partij betoogt dat de krant en de journaliste meerdere inbreuken op de journalistieke beroepsethiek hebben gepleegd.

In de eerste plaats bevat het artikel een aantal feitelijke onjuistheden. In tegenstelling tot wat de journaliste schrijft, is het interview niet spontaan en toevallig tot stand gekomen, maar gebeurde dat weloverwogen en doelbewust. Ook het tijdstip van het interview is verkeerd weergegeven. Het gesprek vond niet plaats tijdens de lunch maar om 18 uur. Een tweede inbreuk bestaat er volgens de klagende partij in dat de journaliste Benoit Dupont heeft misleid omtrent het onderwerp van het interview. Als onderwerp werd het uitgaansleven van jongeren in Knokke naar voren geschoven, maar het interview handelt enkel over het privéleven van Benoit Dupont. In het artikel wordt een verkeerd beeld weergegeven van dit privéleven, doordat een aantal verklaringen van hem fragmentarisch en partieel aan elkaar gekoppeld worden. De journaliste heeft er ook geen melding van gemaakt dat Benoit Dupont lijdt aan ADHD, wat een andere kijk zou geven hebben op het gedrag van de betrokkene. Daardoor is essentiële informatie aan de lezer onthouden. De klagende partij is ten slotte van mening dat het artikel het privéleven

schendt, zowel van Benoit Dupont als van zijn ouders. De klagende partij heeft daarover een recht van antwoord gestuurd naar *Het Laatste Nieuws*, maar die tekst is niet opgenomen. De krant is daardoor eveneens tekort geschoten in haar plicht om de betrokkenen een weerwoord te bieden.

Het Laatste Nieuws en journaliste Annick Grobбен betogen dat ze een positief beeld hebben geschetst van een jongeman, die na een 'losbandige' jeugd tot het inzicht is gekomen dat hij aan de slag moet om een zinvol leven te kunnen opbouwen. De hele tekst is opgebouwd rond de ommekeer die zich in het leven van Benoit Dupont heeft voorgedaan. De betrokkene, die 18 jaar oud is, heeft bewust aan het interview meegewerkt. Hij kende de reeks waarin het interview zou worden gepubliceerd en was dus vertrouwd met het opzet van het artikel. Hij heeft spontaan en openhartig verteld, met groot respect voor zijn ouders, en dat wordt in het interview ook weergegeven. In het artikel wordt overigens niet vermeld dat het interview tijdens de lunch plaatsvond, zoals klagers beweren. De journaliste heeft er bewust geen melding van gemaakt dat Benoit Dupont lijdt aan ADHD, omdat de zoon zelf gevraagd had om dit niet te vermelden en ze vond dat dit tot het privéleven behoort. De journaliste betoogt dat ze haar bedoelingen met het interview ook duidelijk heeft gemaakt en dat ze na afloop ook voorgesteld heeft om het artikel te laten nalezen, maar Benoit Dupont is volgens haar niet op dat aanbod ingegaan.

BESLISSING

Over de juiste omstandigheden waarin het interview plaatsvond en de afspraken die daarover tussen de journaliste en de geïnterviewde zijn gemaakt, lopen de versies van partijen uiteen. De Raad voor de Journalistiek beschikt – mede door het feit dat Benoit Dupont niet aanwezig was op de hoorzitting – over onvoldoende gegevens om daarover een uitspraak te doen. Wel kan de Raad zich uitspreken over de inhoud van het artikel zoals het in de krant is verschenen.

De klacht bevat drie onderdelen: onjuiste berichtgeving, schending van de privacy en het niet verlenen van een weerwoord.

1. Onjuiste berichtgeving

Klagers betogen dat het artikel een verkeerde indruk wekt over het juiste uur en de plaats van het interview. Zelfs indien uit de inleiding van het artikel zou kunnen worden afgeleid dat het interview 's middags en op een bankje heeft plaatsgevonden, terwijl het in werkelijkheid in de vooravond en in een drankgelegenheid plaatsvond, betreft dit onnauwkeurigheden die in dit geval niet relevant zijn. Ook enkele andere feitelijke onjuistheden (zoals een verkeerd automerk) zijn weliswaar betreurenswaardig, maar kunnen niet aangemerkt worden als een beroepsethische fout. Het feit dat de journaliste geen melding maakt van het feit dat de geïnterviewde aan ADHD lijdt is dat evenmin, omdat de journaliste terecht aanvoert dat ze daarmee de privacy van de geïnterviewde zou schenden.

2. Schending van de privacy

Het interview is afgenomen van een meerderjarige jongeman die, volgens alle gegevens van het dossier, bewust aan het artikel heeft meegewerkt. Dat blijkt trouwens ook uit de foto die bij het artikel werd gepubliceerd. De klagers hebben op geen enkele manier kunnen aantonen dat hun zoon misleid of gemanipuleerd was door de journaliste. Overigens was de moeder aanwezig in het lokaal waar het interview werd opgenomen, heeft ze een kort gesprek gehad met de journaliste en heeft ze zich bij die gelegenheid niet verzet tegen publicatie. De gegevens die Benoit Dupont over zichzelf meedeelt kunnen dan ook niet beschouwd worden als een inbreuk op zijn privéleven en dat van zijn familie.

3. Niet verlenen van een weerwoord

Na de publicatie van het artikel hebben klagers een recht van antwoord bezorgd aan *Het Laatste Nieuws*, tegelijk met de klacht bij de Raad. Dit recht van antwoord is niet opgenomen in de krant. De Raad voor de Journalistiek kan zich niet uitspreken over de juridische redenen waarom het recht van antwoord niet is gepubliceerd. De Raad voor de Journalistiek stelt wel vast dat de antwoordtekst geen relevante nieuwe feiten bevat die de opname ervan om beroepsethische redenen zouden vereisen.

**De Raad is daarom van oordeel: De klacht is ongegrond
Brussel, 13 maart 2008**

Beslissing van de Raad voor de Journalistiek over de klacht van de heer Ludo Pyis tegen de heer Marc Ernst

Met een brief van 3 juli 2007 dient de heer Ludo Pyis in algemene bewoordingen klacht in tegen de heer Marc Ernst. Aanleiding is de berichtgeving die Marc Ernst via zijn website – aanvankelijk www.hrm.net en later www.hrmblogs.net – verspreid over klager en diens bedrijf. (...)

DE FEITEN

Klager is zaakvoerder van het consultancybedrijf BVBA Areopa. Verweerder was van 1998 tot 2006 hoofdredacteur van *hrm.net*, die de elektronische nieuwsbrieven *HRM News* en *HRM Focus* publiceert. In 2006 is verweerder gestart met een eigen weblog onder de naam *HRM Blogs*. Tussen 2001 en 2005 heeft verweerder op de websites *HRM News* en *HRM Focus* een reeks uiterst kritische artikels geschreven over de BVBA Areopa en zijn zaakvoerder Ludo Pyis. Daarnaast heeft hij op de websites ook diverse documenten met bedrijfsinformatie gepubliceerd, zoals een jaarrekening, een doorlichting van een bedrijfsrevisor en een rapport van het bureau Graydon. Klager heeft bij verweerder herhaaldelijk geprotesteerd tegen die publicaties, die hem naar eigen zeggen schade toebrengen. In 2003 heeft klager tegen verweerder ook een klacht met burgerlijke partijstelling ingediend bij de onderzoeksrechter. De klacht is nog altijd in onderzoek. In de loop van 2005 en 2006 zijn er tussen klager en verweerder nog meerdere contacten geweest met het oog op een regeling van hun geschil, maar die hebben geen resultaat opgeleverd. In 2006 is het bedrijf *hrm.net* overgenomen en de nieuwe eigenaar heeft alle artikelen over de BVBA Areopa en over klager van de twee websites laten verwijderen. Verweerder heeft daarop alle artikelen en documenten, samen met een toelichting, opgenomen op zijn eigen website *HRM Blogs* onder de titel 'de Areopa files'.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

Klager betoogt dat verweerder hem al jaren achtervolgt met negatieve berichtgeving, die zijn reputatie en die van zijn

bedrijf zware schade heeft toegebracht. Volgens klager is verweerder sinds 2002 een ware lastercampagne begonnen, waarbij onwaarheden worden verkozigd of bepaalde gegevens verkeerd of tendentius worden voorgesteld. Zo wordt de integriteit en deskundigheid van klager in twijfel getrokken, wordt het faillissement van diens vroegere bedrijf in een verkeerd daglicht gesteld, en wordt ten onrechte gesteld dat een aantal professionele contacten van Areopa op drijfzand berusten, terwijl zij reëel zijn. Aanvankelijk heeft klager niet willen reageren op de publicaties, maar toen volgens klager de voorgenomen beursgang van Areopa daardoor in het gedrang kwam, besloot hij in te grijpen. Klager heeft een klacht ingediend bij de onderzoeksrechter, die nog altijd in onderzoek is. Klager heeft ook, onder meer via zijn advocaat en via een tussenpersoon, diverse contacten gehad met verweerder. Daarbij is gesproken over de opname van een rechtzetting op de website en over het ontoegankelijk maken van de betwiste artikelen met een zoekopdracht van Google. Maar uiteindelijk is verweerder daar niet op willen ingaan. Nadat *hrm.net* van eigenaar is veranderd, zijn de betwiste artikelen van de websites van *hrm.net* verwijderd. Maar verweerder heeft ze daarop op zijn eigen weblog geplaatst, zodat ze nog altijd met een eenvoudige zoekopdracht via Google terug te vinden zijn.

Verweerder betoogt dat hij als onderzoeksjournalist in het verleden al meerdere onthullingen heeft gedaan. De informatie die hij over Ludo Pyis en het bedrijf Areopa heeft verzameld is afkomstig van verscheidene bronnen, zoals oud-medewerkers van Areopa en het internet, en ze werd in de mate van het mogelijke gecontroleerd. Het is volgens verweerder niet de taak van de Raad voor de Journalistiek om te oordelen over de vermeende onjuistheden in de berichtgeving. Verweerder vertrouwt er overigens op dat ook de justitie hem niet zal vervolgen, of toch zeker niet zal veroordelen. Hoe dan ook zou een eventuele rechtzetting op zijn weblog pas aan de orde zijn na afloop van de correctionele rechtspleging, vindt verweerder. Verweerder erkent wel dat er kleine en grotere onjuistheden staan in de diverse artikelen over Areopa en over Ludo Pyis. Fouten maken bij de beoefening van de

onderzoeksjournalistiek is volgens verweerder onvermijdelijk. Maar om fouten recht te zetten bestaan er geëigende procedures, waarvan klager lange tijd geen gebruik heeft willen maken. Bovendien zou een open communicatiebeleid van Areopa ook fouten hebben kunnen voorkomen, betoogt verweerder nog. Een aantal van de door klager aangevoerde feiten hebben volgens verweerder eerder te maken met stijlelementen en met toonzetting. Klager zoekt daarbij spijkers op laag water. Ook 'gevestigde media', zoals *Trends* en *De Morgen*, hebben klager en zijn bedrijf kritisch aangepakt, maar daartegen reageert klager blijkbaar niet.

BESLISSING

De Raad voor de Journalistiek kan niet het waarheidsgehalte nagaan van de berichtgeving over Ludo Pyis en het bedrijf Areopa op de weblog *HRM Blogs*. De Raad voor de Journalistiek neemt wel akte van de verklaring van Marc Ernst dat er in zijn diverse artikelen kleine en grotere onjuistheden staan. In tegenstelling tot wat Marc Ernst daarover aanvoert, moet een journalist om onjuistheden recht te zetten niet wachten tot een betrokkene daartegen de geëigende procedures aanwendt. Artikel 7 van de Code van journalistieke beginselen bepaalt immers: *'Feiten en informatie die na publicatie ervan foutief blijken te zijn, moeten rechtgezet worden en dit zonder beperking, onverminderd de wettelijke beschikkingen inzake het recht op antwoord'*. En de zesde plicht van de Verklaring van de plichten en rechten van de journalist luidt: *'Elke gepubliceerde informatie rechtzetten indien deze onjuist is gebleken'*. Verweerder is er daarom toe gehouden de foutieve informatie uit eigen beweging recht te zetten en een rechtzetting niet te laten hangen van de handelwijze van klager of van het oordeel van de gerechtelijke instanties. Het feit dat klager enkel tegen verweerder klacht indient, en niet tegen andere media die ook over hem hebben bericht, is daarbij geen reden om zelf niet over te gaan tot rechtzetting.

**In die mate is de Raad voor de Journalistiek van oordeel: De klacht is gegrond
Brussel, 13 maart 2008**

De deadline voorbij

WAS HET VOLK ZIJN TIJD TE VER VOORUIT?

Tonny Verhaeghe - *Het Nieuwsblad*
(voorheen chef regio *Het Volk*/ *Het Nieuwsblad* en redactiechef *Het Volk*)

De vraag is al lang niet meer of, maar wanneer het zal gebeuren: de verdwijning van *Het Volk*. Niet dat het inhoudelijk nog zoveel verschil zal maken. Emotioneel zal het echter nog veel mensen raken, ook mij. Het eerste stukje dat ik ooit schreef, ergens halverwege de jaren '90, verscheen op de voorpagina van *Het Volk*. Jaren later zou ik nog redactiechef van *Het Volk* zijn. Net lang genoeg om de laatste echte stuipreiking van de krant mee te maken, en dan te moeten zien hoe het licht langzaam gedoofd werd. Wegens te oud lezerspubliek, te oubollige titel, te oubollige krant.

Sta me toe om het daar recht uit het hart geheel oneens mee te zijn. De krant is er nooit in geslaagd haar talloze problemen te overwinnen. Maar oubollig? Integendeel. Luister eens goed wat er nu allemaal over de populaire pers beweerd wordt, en er is maar één conclusie mogelijk: *Het Volk* was een vooruitstrevende krant, haar tijd ver vooruit. En precies met haar begrafenis in zicht wordt dat overduidelijk.

Waar willen de populaire kranten in de komende maanden en jaren immers de strijd gaan voeren? Op de regio. En meer specifiek nog in Oost- en West-Vlaanderen. Zowel *Het Laatste Nieuws* als *Het Nieuwsblad* werkt aan ontkoppelde edities en zet zwaar in op zijn regio. Om het nieuws nog dichterbij de lokale, of zelfs hyperlokale leefwereld van de lezer te brengen. Precies het uitgangspunt van *Het Volk*. Al vele tientallen jaren. Grote literatuur was het misschien niet, maar in *Het Volkske* las je wat er gebeurde in je dorp. Precies in West- en Oost-Vlaanderen. Van alle kanten werd er op neergekeken, maar het rendeerde wel. Weg van de kust stond *Het Volk* ijersterk in West-Vlaanderen. In Oost-Vlaanderen was het zelfs fenomenaal te noemen. De dekking die de krant op een bepaald ogenblik had in het Meetjesland bijvoorbeeld, zou elke uitgever vandaag doen likkebaarden.

Daarbij was niet alleen het algemeen regionaal nieuws buitengewoon, de *Sport Regio* van *Het Volk* was al helemaal legendarisch. Elke streekrenner die een halve prijs reed, werd nog dezelfde week opgevoerd in de krant. Met foto van het hele gezin erbij, de hond bij naam genoemd inclusief. Dat scheidt een band. Net zoals de Jeugdcup *Het Volk*. In zijn beste dagen was er in de uitgesproken *Volk*-gebieden nauwelijks een gezin te vinden waar niemand ooit had deelgenomen aan de jeugdcup.

'Community' heet zoiets tegenwoordig. En het is al jaren terecht een toverwoord, zowel op televisie als bij de kranten. Voor *Het Volk* was het de normaalste zaak van de wereld, het vloede vanzelf voort uit zijn dagelijkse werking. Logisch, het hangt onlosmakelijk vast aan goede regionale berichtgeving. Kijk maar naar *het Belang van Limburg*, ons



Belgisch fenomeen van lokaal krantenmaken: het wij-gevoel primeert, net als bij *Het Volk* in zijn hoogdagen.

Nog zo'n toverwoord van deze tijd, opgekomen met het internet: User Generated Content. Iedereen neemt deel aan het medium. In het beste geval met nieuws, in elk geval met een stuk van zichzelf. *Goed Volk* heette dat gewoon bij de krant, een briljant eenvoudig concept. Elke lezer kon foto's insturen. Bijgevoegd een woordje uitleg: oma met haar schare kleinkinderen, het kerkkoor in volle glorie of de lokale wielertoeristen die trots pronken voor de stadspoorten van Rome, een bestemming die ze na talloze dagen zweten wisten te bereiken. Ook dit is een gegeven dat als vanzelf voortvloeit uit een goede regionale instelling. Ook hier verwijs ik graag naar *Het Belang van Limburg*, dat dit concept echt uitgewerkt heeft: de *Goed Nieuwskrant*, de *Babyspecial*, de bijlagen van de *Eerste Studiejaar* om maar de meest opvallende te noemen. Ook *Het Volk* was die weg al ingestapt, verder uitbouwen is er nooit van gekomen.

Het heeft niet mogen zijn. Ja, omdat de krant met flink wat problemen kampte. Maar geef toe: populair, regionaal, sterk ingebed in gerichte streken, gevoel voor gemeenschap en input van onderuit: het zijn troeven waar de meeste kranten vandaag luidop van dromen en flinke budgetten voor uittrekken. *Het Volk* had het allemaal al. Wellicht veel te vroeg.

Ik geef deze estafettecolumn graag door aan Nicholas Lataire, van de *Telefacts*-redactie bij VTM.

Onder embargo

Wie op zoek is naar een expert in deze of gene materie, en tegelijk eens het platgewandelde pad van de gezonde blanke mannelijke deskundige wil verlaten, kan van meet af aan met grote kans op succes terecht op www.expertendatabank.be.

De databank omvat uitsluitend vrouwelijke, allochtone en gehandicapte experts en woordvoerders. Het initiatief past in het gelijke kansenbeleid van de Vlaamse overheid en werd mee door de VVJ in de steigers gezet.

Marleen Van Hecke stapt op bij VTM en wordt pr- en communicatieverantwoordelijke bij Electrawinds, het groene-energiebedrijf met zetel in Oostende. Marleen (35) was tien jaar politiek journaliste en nieuwsanker bij VTM, en voert voor haar overstap zowel professionele als familiale redenen aan.

Rosalie Pieters dan weer maakt de overstap van radio FM Brussel naar de VTM Nieuwsdienst.

Intussen zijn het decor, de presentatieset en de redactieruimte van het **VTM-Nieuws** volledig vernieuwd. "Het voelt een beetje aan als een nachtclub", aldus premier Guy Verhofstadt die lintjes mocht doorknippen.

Het VTM-nieuws is nu overigens volledig **gedigitaliseerd**. Alle journalisten worden daardoor verondersteld hun nieuwsbijdragen voortaan zelf te monteren.

De **VRT** van haar kant stevent af op een tekort van 60 miljoen euro in 2011, zo raamt de openbare omroep zelf. Een verhoging van de commerciële inkomsten zit er niet onmiddellijk aan te komen, maar Mediaminister Geert Bourgeois (N-VA) sluit een verhoging van de overheidsdotatie niet uit.

Dat zal dan wel met respect voor de Europese regels in verband met overheidssteun moeten gebeuren, want de **Europese Commissie** volgt de VRT-financiering op de voet, dit na klachten van de Vlaamse commerciële omroepen.

Technische problemen blijven de VRT-nieuwsdienst intussen achtervolgen. Door een defect aan het redactionele tekststelsysteem moesten de journalisten op zeker moment hun bijdragen weer met pen en papier maken.

En nog nieuws in de audiovisuele sfeer: *De Standaard* en *Het Nieuwsblad* hebben sinds kort een **eigen studio** om videofilmpjes te maken. Journalisten van de Coreliokranten kunnen nu analyses of opinies opnemen en sito presto op de website plaatsen.

Concentra dan weer zette op zijn website opnieuw een reeks mooie videojournalistieke reportages die werden genomineerd voor de jaarlijkse **Concentra Award**. De wedstrijd heeft een wereldwijd karakter, en dit jaar ging de eerste prijs naar de Noorse videojournalist Idar Eduin Krogstad voor een reportage over stervensbegeleiding.

Nog meer concurrentie voor de omroepen komt er overigens van publieke figuren die simpelweg zelf hun leven en werk beginnen te broadcasten. **Yves Leterme** na zijn ziekenhuisopname op YouTube bijvoorbeeld. Of Moniek Delvou van **Dexia** op de website van de bank (over de rol van Dexia in het L&H-schandaal). Jean-Marie Dedecker op zijn eigen digitale televisiezender. En dan was er nog het Vlaams Belang met zijn eigen criminaliteitswebsite.

Véronique Nolens coördineert *NB Magazine*, het nieuwe, glossy magazine dat voortaan wekelijks met *Het Nieuwsblad* meegaat. Art director Rita Verhaege tekende het concept van het nieuwe magazine uit.

Johan Persyn (ex-VRT, ex-WTV) is aangesteld tot diensthoofd Communicatie en Cultuur aan de Hogeschool Gent. Hij blijft wel journalistiek freelancen in nevenberoep.

De VVJ heeft twee nieuwe redactie-afgevaardigden bij *De Standaard*: **Steven Samyn** en **Wouter Verschelden**. Zij werden met (*excusez le mot*) stalinistische scores door de VVJ-leden bij *De Standaard* aangeduid. Gestart wordt met een enquête om na te gaan welke journalistieke desiderata prioritair moeten worden aangepakt.

Bij *Het Nieuwsblad* wordt nog gezocht naar een nieuwe VVJ-delegee, nu **Frank Poosen** uit die functie ontslag genomen heeft.

Luc Missorten is zoals verwacht aangeduid als nieuwe gedelegeerd bestuurder van Corelio. Hij volgt Piet Van Roe op die zelf tijdelijk insprong na het vertrek van Jo Van Croonenborch.

Missorten werkte eerder voor Interbrew en UCB en heeft een uitgesproken financieel profiel. De jongste vier maanden voerde hij als onafhankelijk bestuurder van Corelio wel een 'strategische denkoefening' uit rond de toekomst van de mediagroep.

Pascal Verbeken van *Humo* heeft de tweejaarlijkse M.J.Brusselprijs gekregen, een prestigieuze persprijs in Nederland. Pascal dankt dat aan zijn reportageboek *Arm Wallonië. Een reis door het beloofde land*.

Het boek werd gekozen uit 227 inzendingen van journalistieke producties. Zes kandidaten werden genomineerd, van wie Pascal

Verbeken de enige Vlaming was. Aan de J.M.Brusselprijs is 5.000 euro verbonden.

Geen wonder dat **Sanoma België** het zo goed doet. De magazine-uitgever realiseerde vorig jaar 15 procent meer omzet dan in 2006, en groeit daarmee sneller dan de internationale holding. Het maakt ceo Aimé Van Hecke dezer dagen tot een tevreden man.

Goedele, het nieuwe maandblad dat Sanoma vanaf 3 september wil uitbrengen, zal overigens worden geleid door **Danny Ilegems** (ex-*Humo*, ex-*Deng*). "Maar Goedele Liekens is de eigenlijke hoofdredactrice, het blad heet niet *Danny*", aldus Danny.

De fotowedstrijd van de **Senaat** draait dit jaar rond het thema van 60 jaar vrouwenstemrecht in België. Er zijn prijzen in drie categorieën: beroepsfotografen, amateurfotografen en jonge fotografen (geboren vanaf 1.1.1983). Deelnemers kan tot 15 september. Deelnameformulieren kunnen worden geplukt van de website van de Senaat - www.senaat.be.

Een cartoon van *Knack*-medewerker **Erwin Vanmol** kreeg een eervolle vermelding bij de uitreiking van de recentste Prijs Press Cartoon Belgium. De tekening laakt de rol van de Russische ex-president Poetin in de moord op journaliste Anna Politkovskaja.



Nog tot 8 juni loopt in het Antwerpse Foto-Museum een retrospectieve van het werk van **Patrick De Spiegelaere**, die een jaar geleden overleed.

Sportspress.be, de vereniging van de Belgische sportjournalisten, heeft Maurice Loiseau verkozen tot nieuwe voorzitter. Loiseau was tot voor kort productiehoofd bij de RTBF. Rik Lamoral (*Het Laatste Nieuws*), die de afgelopen vier jaar voorzitter was, blijft vicevoorzitter van Sportspress.

De **Werkgroep Verder**, die nabestaanden verenigt van mensen die zelfdoding pleegden, vraagt de media hernieuwde aandacht voor de aanbevelingen omtrent de berichtgeving over zelfdoding. De Werkgroep maakt zich zorgen over de toenemende sensatie in recente verslaggeving zoals die over de 'zelfmoordclubs' en '90 day Jane'. Alle info op www.werkgroepverder.be.

OOK ZOVEEL BLANKE MANNEN IN UW CONTACTLIJST?

consulteer
de expertendatabank
gelijke kansen
voor de media

www.expertendatabank.be

Met steun van de
Vlaamse overheid



gelijke kansen
in Vlaanderen



Kluwer

a Wolters Kluwer business